

# הלכות הדרף היומי

## מסכת מגילה

### תוכן

- א. אבל שמחה אינה נוהגת אלא בזמנה.....1
- ב. מגילה בזמנה קורין אותה אפילו ביחיד שלא בזמנה בעשרה.....2
- ג. ותשעה באב ... מאחרין ולא מקדימין תשעה באב אקדומי פורענות לא מקדמי....4
- ד. רחין בקרונה של צפורי בשבעה עשר בתמוז.....5
- ה. שמחה מלמד שאסורים בהספד משתה מלמד שאסור בתענית ... לאסור את של זה בזה ואת של זה בזה.....6
- ו. מלאכה יום אחד ותו לא מלאכה לא קבילו עלייהו ... דברים המותרין ואחרים נהגו בהן איסור הוה ובאתריה דרבי לא נהוג.....7
- ז. איזהו בנין של שמחה זה הבונה בית חתנות לבנו.....8
- ח. חזקיה קרי בטבריא בארביסר ובחמיסר מספקא ליה אי מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא אי לא.....9

דף ה.

## א. אבל שמחה אינה נוהגת אלא בזמנה

כבר התבאר לעיל שפורים<sup>1</sup> דמוקפין שחל להיות בשבת (דאילו י"ד לא יבא לעולם בשבת<sup>2</sup>) נקרא "פורים המשולש" מכיון שמחלקים את מצותיו לשלושה ימים, מקדימין לקרות את המגילה בי"ד יום ששי. וגובים מעות מתנות לאביונים ביום ששי, ומחלקים אותם בו ביום.

וביום שבת ט"ז אדר מוציאים שני ספרים, ובשני קורין ויבא עמלק. ואומרים על הנסים בתפילה וברכת המזון, ושואלין ודורשין בו ביום בהלכות פורים, כדי שיזכרו ענין היום. ומותר לטלטל את המגילה בשבת.

<sup>1</sup> שו"ע ונו"כ תרפח ו

<sup>2</sup> ובב"י שם והוא בירושלמי פרק קמא דמגילה (ה"ב) משום דאם י"ד בשבת יבוא יום הכפורים בערב שבת

# הלכות הדף היומי

## מסכת מגילה

וביום ראשון ט"ז אדר עושים סעודת פורים<sup>3</sup> ומשלוח מנות, וי"א<sup>4</sup> שסעודה ומשלוח מנות בשבת, והעיקר להלכה כדעה הראשונה<sup>5</sup>. אולם נהגו להרבות סעודה ושמחה ושתית יין גם בשבת<sup>6</sup> ולשלוח מנות במקום שאפשר. ויראי שמים<sup>7</sup> יוצאים ידי כולם וירבה בסעודה שתית יין ומשלוח גם ביום ששי, אך יש להקפיד לאכול קודם הצות מפני כבוד השבת<sup>8</sup>. וראוי שילבש בגד חדש או יאכל פרי חדש בשבת וביום ראשון ויכוין לפטור בברכת שהחיינו, את הסעודה ומשלוח מנות.

## ב. מגילה בזמנה קורין אותה אפילו ביחיד שלא בזמנה בעשרה

צריך לחזור<sup>9</sup> אחר עשרה לקריאת המגילה, גם כשאין בית הכנסת בעירו, או אם רוצה לקרוא לפני שקוראים בבית הכנסת<sup>10</sup>, הגם שקורא אותה בזמנה ויש פרסומי ניסא<sup>11</sup>, בין אם קורא בערים בי"ד, או שהוא בן מוקפין וקורא בט"ו.

<sup>3</sup> דאמרינן בירושלמי ויעשו אותם בשבת א"ל ימי משתה כתוב את ששמחתו תלויה בכ"ד יצא זה [שבת] ששמחתו בידי שמים היא. מ"ב שם יח

<sup>4</sup> שו"ת מהרלב"ח סימן לב "בבואי לעיר הקדושה הזאת ירושלם עיר הקדש תוב"ב ברחמי שמים ונתתי אל לבי לדעת מעשה המצות הנהוגות בה אולי יזכני צורי לקיימן כראוי באה לידי בתוכן מצות הפורים כשחל ט"ו בשבת והיה דבר חדש אצלי ... בדיון הסעודה יש ספק כי כפי הנד' מהירוש' מאחרים אותה ליום ראשון ... ושמענו שגדולי החכמים הנמצאים בעיר הקדושה הזאת עתה מקרוב חלקם בחיים כן הנהיגו ... ונר' שהתלמוד שלנו חולק על הירוש' כיון שאמרו סתם אבל שמחה אינה נוהגת אלא בזמנה ... ומנות איש לרעהו זמנם הכי הוא כי המנות הם מהסעודה שהוא עושה לעצמו לפעמים כדאמרינן מחלפי סעודתייהו אהרדי.

<sup>5</sup> רדב"ז ח"א קמ"ז פסק כש"ע וכנ"ל דראיות דרלב"ח אינן מוכרחות וגם אין בנו כח לחלוק על הירושלמי. ועיין שערי תשובה ס"ק ז' וע' בג"ב ח"א סי' מ"ב שהכריע ג"כ בדברי הריוף וש"ע שפסקו כהירושלמי ובוה"ז שמסתכלין בה מאחרין השמחה ליום א' וע' בהשמות מור וקציעה שהסכים ג"כ אך כתב דמ"מ משלוח מנות יהיה בשבת דבר בעתו מה טוב ופרסומי ניסא ע"ש וצ"ע

<sup>6</sup> וכדעת הפר"ח שם שהסכים לעשות יום שבת ויום ראשון שלאחריו וכן כתב בס' תרצ"ה סס"ק א' דמשלוח מנות חייב לעשות ג"כ בשבת ויום א'.

<sup>7</sup> הגר"ח זוננפלד הגר"י גלים הגר"ש דבליצקי בקונ' פורים המשולש, מועדים וזמנים שבסוף הגש"פ שלו, ועוד, וכ"ה בס' עיר הקודש והמקדש להגרי"מ ח"ג פכ"ו סי' ג' בשם הגר"ש סלנט וצ"ל ובלוח א"י שלו, ובכף החיים סקל"ח ומ"ה "וירא שמים יוצא ידי כולם לשלוח מנות ולהרבות בסעודה בג' הימים ומשום דאיכא פלוגתא בזה יש לומר בכל יום קודם סעודה ומשלוח מנות הריני בא לקיים סעודת פורים (או משלוח מנות) אם אני חייב היום, לשם יחוד קבה"ו וכו' והיה נועם וכו'"

<sup>8</sup> ולא יאכל מאוחר ויפרוס מפה ויקדש כיון, שאינו מצוה גמורה לכו"ע

<sup>9</sup> שו"ב ונו"ב תרצ"ה

<sup>10</sup> אולם אם כבר קראו בבית כנסת להלן מבואר ש"א שאין צריך לחזור אחר עשרה. שער הציון שם סד

<sup>11</sup> ועיין פרי מגדים תרצ"א א"א כג. "בצבור מצוה טפי. כהנים מבטלין מעבודתן [מגילה ג, א], אף על פי שייג' כהנים זוכים בתמיד [יומא כה, א]. אלא עשרה צריך לקבצם ולטרוח אחריהם, ויותר מעשרה אין צריך לטרוח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

# הלכות הדרף היומי

## מסכת מגילה

אולם על גב שיש לו אפילו מאה אנשים בביתו<sup>12</sup>, מצוה לקרותה בעבור בביהכ"נ, אם בעת ההוא קורין אותה בעבור בבהכ"נ, משום ברוב עם הדרת מלך, ולפיכך מי שביתו<sup>13</sup> סמוך לביהכ"נ וחלונותיו פתוחות לביהכ"נ, מכל מקום צריך לילך לבהכ"נ משום ברוב עם.

אך נשים השומעות קריאת המגילה בעזרת נשים, דינן כקוראות במנין אף שאין שם עשרה נשים, כיון שבמקום הקריאה אצל האנשים יש עשרה<sup>14</sup>.

אולם אם אין בית הכנסת ויש עשרה שקוראים ברחוב או בחצר, יכול לשמוע מביתו את קריאתם<sup>15</sup>.

אם אינו יכול לכנס עשרה קורים את המגילה ביחיד. אמנם אם יש תשעה אנשים הגם שכבר יצאו ידי חובתן<sup>16</sup>, עליו לחזור להביאם ודינו כקריאה בעיבור, ואף אם הלכו מקצתן לאחר תחילת הקריאה, כל שנשאר רוב מנין נחשב כקריאה בעשרה<sup>17</sup>.

עשרה נשים מצטרפות אחת לשניה להחשב כעשרה בקריאה לעצמם<sup>18</sup>, אולם נשים ואנשים נסתפקו הפוסקים<sup>19</sup> אם נשים מצטרפות להשלים לעשרה<sup>20</sup>. אך קטנים בודאי<sup>21</sup> אין מצטרפין לעשרה, מכיון שאינם נחשבים בני חיוב במצוה מצד עצמם אלא חיובן הוא רק מטעם חינוך.

---

לקבצם. אבל וודאי לכתחלה מצוה טפי בציבור, כאמור. ובחדושינו [ראש יוסף מגילה ה, א ד"ה גמרא] בהא דרב אסי כתבנו מזה".

<sup>12</sup> מ"ב שם סב

<sup>13</sup> ויש להסתפק באנשים העומדים בחדרים הסמוכים לביהכ"נ, אף שמראים פניהם דרך חלון וכיו"ב האם ייחשב לענין מגילה כרוב עם, או דילמא משום פרסומי ניסא צריכים לכתחילה להיות בביהכ"נ יחד עם הציבור.

<sup>14</sup> הליכות ביתה סי' כ"ד הערה ל"ד.

<sup>15</sup> דמי לעומד אחורי בהכ"נ דמצטרף בראיית פנים לגבי מנין לקדיש דהתם אינו עומד בבית בפ"ע אלא בחצר או ברחוב ולכן חשבינן ליה כאלו עומד בבהכ"נ אבל לא בעומד בבית בפ"ע. ערוך השולחן אורח חיים סימן נה סעיף ב

<sup>16</sup> שבבי עשרה יש פרסומי ניסא בין אם יצאו בריאה ובין אם לאו ואין חייבים דוקא עשרה שלא יצאו. שו"ת לבושי מרדכי ח"א סי' קל"ז, מקראי קודש סי' נ' דכ"ה מפורש בר"ן פ"ק דמגילה, וכ"ה בחזו"א סי' קנ"ה סק"ב בשם הרמב"ן

<sup>17</sup> פורים המשולש שם סעי' ז'

<sup>18</sup> שהטעם דבעינן מנין הוא משום פרסומי ניסא וזה שייך גם ב' נשים וכן מבואר בפר"ח סקי"ח ופמ"ג א"א סקב"ד, וכ"ה בקונטרס חוג הארץ למהר"י אלגזי, ושו"ת שלמת חיים ח"א סי' ק"א, מקראי קודש פורים סי' ל"ה בהררי קודש.

<sup>19</sup> הרמ"א שם מהנ"א שכיון שחייבן שונה מאנשים שהרי הם חייבו בשמיעה אולי אינם מצטרפות, ודעת החזו"א בסי' קנ"ה סק"ב דנשים אף מצטרפות לעשרה עם אנשים.

<sup>20</sup> כיון שאינו מדין "עדה" דאפשר דכיון דהוא רק משום פרסומי ניסא סגי אף בנשים

<sup>21</sup> מ"ב שם סג

# הלכות הדף היומי

## מסכת מגילה

אדם<sup>22</sup> שלא הספיק לשמוע את קריאת המגילה בעבור בית הכנסת, יוכל לקרות אפילו לכתחלה ביחיד, הואיל וקראו את המגילה באותה העיר בעשרה. הנס כבר נתפרסם<sup>23</sup> ואין רק משום ברוב עם, ומשום ברוב עם אין מטריחים אותו לאסוף עשרה<sup>24</sup>, וי"א שגם במקרה זה מצוה לחזור אחר עשרה, וכן יש להדר לנהוג<sup>25</sup>.

כשהיחיד קורא אותה בזמנה, עריך לברך עליה. אולם אם קורא היחיד אותה שלא בזמנה, לא יברך<sup>26</sup>.

לפיכך בירושלים ובכרכין המוקפין חומה ב"פורים משולש" שיעא יום ט"ו בשבת שנתבאר שמקדימים לקרוא בע"ש י"א שאם קורא אותה ביחיד לא יברך עליה<sup>27</sup>. וי"א<sup>28</sup> שנחשב כקריאה בזמנה כיון שזמן קריאה הוא לכל העולם, ולכן נוהגים בירושלים לברך את ברכות המגילה לפני ולאחריה אף כשקורא בחוסר ברירה ביחיד. וכן עיקר להלכה.

וי"א<sup>29</sup> שדין קריאה בעשרה הוא דווקא באחד קורא ותשעה שומעים. אך כשקוראים בפיהם בלחש יחד עם הבעל קורא מתוך מגילה, דינם כיחידים ולא כציבור<sup>30</sup>. וי"א<sup>31</sup> שמכיון שהוא משום פרסומי ניסא שאפילו כשכל אחד קורא במגילה שלו, ואפילו אין קורין יחד בשוה אלא אחד ממחר קריאתו ואחד קורא במתינות, מ"מ מקיימים הם דין קריאה בעיבור.

## ג. ותשעה באב ... מאחריין ולא מקדימין תשעה באב אקדומי פורענות לא מקדמי

<sup>22</sup> דעת הרמ"א שם

<sup>23</sup> מ"ב שם סד

<sup>24</sup> והא דמבטלים כל המצות מפני מקרא מגילה בעבור היינו למצוה מן המובחר. ששם הלא הצבור מזומן לפניו משא"כ הכא לעשות צבור אינו מהוייב. מ"ב שם

<sup>25</sup> שם במ"ב בשם יד אפרים

<sup>26</sup> כגון המפרש בים והיוצא בשירא ואינו מוצא מגילה להוליך עמו דמותר להקדים ולקרונה קודם שיוצא כנזכר בסיומן תרפ"ח ס"ו. מ"ב שם סא

<sup>27</sup> מ"ב שם סו

<sup>28</sup> שו"ת שלמת היים להגרי"ח זוננפלד זצ"ל סי' ק"ב וק"ג [ושכן ראה בס' בני בנימין דכן עשו מעשה עפ"י בית דין בשנת תקי"ד], חזון איש סי' קנ"ה סק"ב [דמדברי הרמב"ם מבואר דשלא בזמנו הנאמר בגמ' אינו אלא חוץ מ"ד וט"ו אבל בני ט"ו הקורין בי"ד איכא פרסומי ניסא טובא כיון שהוא זמן קריאה לרוב העולם], אור שמה על הרמב"ם פ"א מהל' מגילה ה"ט, מקראי קודש פורים סי' נ', עיר הקודש והמקדש להגרימ"ט זצ"ל ח"ג פכ"ו סי' ב', שו"ת יבי"א ח"ו סי' מ"ו, ומבואר מדבריהם דיש לברך ואין לחשוש ל'ספק ברכות להקל', דכן הוא המנהג.

<sup>29</sup> הגרי"ז מבריסק הו"ד בפורים המשולש להגר"ש דבליצקי פ"ב הערה כ"ו ובמועדים וזמנים ח"ב סי' קע"ג ותשובות והנהגות ח"ב סי' שמ"ט ולכן, בפורים המשולש בירושתי"ו, שהקריאה בעשרה הוא לעיכובא היה מצוה להכריז לפני קריאת המגילה שכולם יקפידו לשמוע בשתיקה את הקריאה מפי הבעל קורא.

<sup>30</sup> אולם אפשר שאם קורא ממש מילה במילה עם הבעל קורא בס' פורים המשולש כתב שגם הגרי"ז ס"ל דהו"ל כקריאה בעיבור

<sup>31</sup> חו"א סי' קנ"ה סק"ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

# הלכות הדרף היומי

## מסכת מגילה

ארבעת הצומות<sup>32</sup> שגזרו חז"ל על חורבן ירושלים והבית, אין מקדימין לצום אותם לפני זמנם, דאקדומי פורעניתא לא מקדמינן. לפיכך כל<sup>33</sup> ד' צומות הללו אם חלו להיות בשבת, נדחין לאחר השבת, ואין נוג שום אבלות בשבת. מלבד תשעה באב שי"<sup>34</sup> שנוהג אבלות שבצינעא.

דף ה:

## ד. רחץ בקרונה של צפורי בשבעה עשר בתמוז

ארבע צומות<sup>35</sup> הללו, חוץ מט' באב, מותרים<sup>36</sup> ברחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה, ואין צריך להפסיק בהם מבעוד יום. צומות. ובעל נפש יחמיר בכולן<sup>37</sup> כמו בתשעה באב, ולא ירחוץ כל גופו, אלא רק פניו ידיו ורגליו, וכן לא יקיים עונתו, מלבד במקרה שחל ליל טבילה יקיים עונתו, וגם בנעילת הסנדל לא יחמיר משום חוכא וטלולה. וכן אם חל י' בטבת בע"ש אין להחמיר ברחיצה בחמין מפני כבוד השבת<sup>38</sup>.

וכן לבעל נפש יש להחמיר ולא לשמוע נגינה מכלי זמר<sup>39</sup> וריקודין ומחולות בימי התענית, ואף ליל התענית, וכן יש שכתבו<sup>40</sup> שנכון לא לקבוע חתונה לליל תענית, ויש שכתבו מותר אפילו לכתחילה<sup>41</sup>.

<sup>32</sup> שו"ע ונו"כ תקנ ג

<sup>33</sup> כל לאו דוקא דלעולם אין עשרה בטבת חל בשבת. מ"ב שם ח

<sup>34</sup> רמ"א תקנ"ד יש אולם המחבר ס"ל שמותר וכן מצדד ביאור הגר"א שם להלכה

<sup>35</sup> שו"ע תקנ ב

<sup>36</sup> דבשעה שרצו וקבלו עליהם לצום בכל הארבע תענית הנ"ל לא קבלו עליהם שיהיו בחומר ת"צ כמ"ב לפי שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה. מ"ב שם ו

<sup>37</sup> בשעה"צ (סק"ט) בשם השל"ה שבעל נפש יחמיר גם לליל התענית. ובשם הפמ"ג מביא להתיר רחיצה בצונן או פניו ידיו ורגליו אף בחמין וה"ה טבילה במקוה בבוקר לפני התפלה מותר ביום תענית אף בחמין, וכן כשחל ל"ט במוצאי התענית מותרת החפיפה והרחיצה כרגיל מבעו"י ביום התענית.

<sup>38</sup> מ"ב שם ח

<sup>39</sup> קיצשו"ע סי' קכ"ב סעי' א שו"ת אבן ישראל להגרי"י פישר ה"ז סי' כ"ח

<sup>40</sup> שו"ת פרי השדה ח"ד סי' ס"ב, שו"ת אבן ישראל שם, שו"ת שרגא המאיר ח"ז סי' קמ"ה, ועיין מטה אפרים סי' תר"ב סעי' ה'

<sup>41</sup> וגדולה מזו כתבו התוס' עירובין מ' ע"ב וז"ל ומעשה הי' בחופה בעשרה בטבת נתנו הכוס לתינוק לשתות עכ"ל, משמע דאפילו בעשרה בטבת גופי' נמי מותר לעשות חופה וכ"ש ליל לפניו או לאחריו ופשוט. ומיהו י"ל דהתם בדיעבד הי' מעשה שנודמן כך ולא לכתחילה, ועיין מג"א סימן תק"ן סק"ו שכתב חופה בתענית אסור החתן לשתות מכוס של ברכה. שו"ת משנה הלכות חלק יב סימן שמא

# הלכות הדרף היומי

## מסכת מגילה

### ה. שמחה מלמד שאסורים בהספד משתה מלמד שאסור בתענית... לאסור את של זה בזה ואת של זה בזה

יום י"ד ויום ט"ו<sup>42</sup> אסורים בהספד ותענית לכל אדם בכל מקום, בין לבני כרכים שהם עושין ט"ו בלבד, בין לבני עיירות שהם עושים י"ד בלבד.

והנשים מענות בהם, שכולם עונות כאחת ומטפחות שמכות כף אל כף; אבל לא מקוננות, שתהא אחת מדברת וכולן עונות אחריה; נקבר המת, לא מענות ולא מקוננות.

מקום שנהגו שביום ז' לאבלות הולכין על הקבר לקונן, אסורים בפורים אלא האבל לברו ילך שם עם חזן א', ויאמר לו השכבה. ואפי' בערב פורים אסור לילך שם, שלא יחשבו העולם שאבילות נפסק מחמת פורים<sup>43</sup>.

אין אומרים צידוק הדין, רק לתלמיד חכם דורשים עליו ואומרים קדיש אחר הדרשה.

פורים אסור בבכיה, שמחה כתיב מיהו אין למחות בידם<sup>44</sup> מוטב יהיו שוגגין ואל יהיו מזידין.

י"אכל דברי אבילות נוהגים בחנוכה ופורים<sup>45</sup>. ומ"מ ילך לבה"כ לשמוע המגילה אבל תפלת מעריב יתפלל בביתו ואם יוכל לאסוף מנין לביתו לקרות המגילה, עדיף טפי. ויש אומרים<sup>46</sup> שאין אבילות נוהג בפורים, לא בי"ד ולא בט"ו וכן נוהגין; ואפי' אבילות יום ראשון נדחה מפני פורים, וכן פשט המנהג אצל האשכנזים, ובפרט בענין חליצת מנעלים ושיבה ע"ג קרקע בודאי אין להחמיר. ומ"מ יראה למעט במיני שמחה שעושין<sup>47</sup>.

דברים שבענעה, נוהג, ולפיכך הליכה מביתו לתפלת ערבית אסור גם לדעה זו, ולא מקרי זה בפרהסיא דלא מינכר שעושה כן משום אבילות, אך שחרית הולך לתפלה בבהכ"נ.

ואף על פי שאין נוהג אבילות בפורים, עולה לו למנון שבעה ימי אבילות כמו שבת אפילו מת בפורים.

<sup>42</sup> שו"ע ונו"כ תרצו ג

<sup>43</sup> מ"ב שם ח

<sup>44</sup> שע"ת שם ד

<sup>45</sup> דעת המחבר בשו"ע ונו"כ שם ד

<sup>46</sup> רמ"א שם

<sup>47</sup> מ"ב שם יב

# הלכות הדרף היומי

## מסכת מגילה

יש מי שאומר<sup>48</sup> שהאבל חייב לשלוח מנות אפילו תוך שבעה דהא חייב בכל מצות האמורות בתורה, וכ"ש דחייב במתנות לאביונים. אכן כל דבר שמחה לא ישלח<sup>49</sup>.

אבל אין שולחין לאבל על אביו ואמו כל י"ב חדש ולשאר קרובים ל' יום אפילו דבר שאינו של שמחה. ואם האבל הוא עני מותר לשלוח לו מעות, אפילו תוך ז' דלא גרע מצדקה.

ואם אין בעיר אלא האבל עם אחר, חייב לשלוח לאבל כדי לקיים לשלוח מנות, אא"כ מחל האבל על מנתו.

### ו. מלאכה יום אחד ותו לא מלאכה לא קבילו עלייהו ... דברים המותרין ואחרים נהגו בהן איסור הוה ובאתריה דרבי לא נהוג

פורים<sup>50</sup> מותר בעשיית מלאכה ובמקום שנהגו שלא לעשות, אין עושין<sup>51</sup>.  
ובימינו נהגו בכל מקום שלא לעשות אלא אם הוא בנין של שמחה, והעושה,  
אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה לעולם, כגון אם זורע איזה דבר אינו  
מצמיח.

מותר<sup>52</sup> לעשות כל מלאכת מצוה<sup>53</sup>, כגון לכתוב פסקי הלכות, ופשטי המקרא ואגרת שלום, ומזכרת  
חובותיו, וכן כל דבר שאינו צריך עיון גדול.

מותר לעשות אפילו מלאכות גמורות לעורך פורים. וכן מותר לסחור<sup>54</sup> בפורים כיון ששמחה היא  
לו. מ"מ ראוי לכל ירא שמים לא לפתוח החנות בפורים<sup>55</sup>.

מותר לומר לגוי לעשות עבורו מלאכות בפורים<sup>56</sup>.

<sup>48</sup> דעת המחבר בשו"ע ונו"כ שם ו

<sup>49</sup> וז"ל ס"ח מי שמת אביו בפורים לשנה הבאה ישלח מנות (אף דהוא יא"צ) ובאותו שנה ישלח מעות או בשר  
לעניים רק לא תפנוקים העשויים לשמחה

<sup>50</sup> שו"ע ונו"כ תרצו א

<sup>51</sup> עיין בפמ"ג דדוקא ביום אבל בלילה עד הנץ שרי לעשות אף במקום שנהגו שלא לעשות ובת' ח"ס סי' קצ"ה  
מחמיר בזה

<sup>52</sup> רמ"א שם

<sup>53</sup> ויש לראות שלא ימשוך בה ויתבטל משמחת פורים. מגילה מותר לכתוב בפורים. מ"ב שם ו

<sup>54</sup> מ"ב שם ג

<sup>55</sup> ערוה"ש שם

<sup>56</sup> מ"ב שם ב

# הלכות הדף היומי

## מסכת מגילה

להסתפר בפורים, יש אוסרים ויש מתירים<sup>57</sup>, וכן אסור לכבס בפורים אם לא לצורך היום<sup>58</sup>. נטילת הצפרניים<sup>59</sup> יש להתיר בפורים שחל בערב שבת, שלכבוד שבת הוא בכלל צורך מצוה.

וכן בט"ו אדר שחל בשבת יש להחמיר בער"ש אף בירושלים לא להסתפר וכנ"ל, ונטילת צפרניים מותר לכבוד שבת, ויש מתירים אף תספורת.

כשאין לו מה לאכול, מותר לעשות מלאכה ולתפור בגדי חבירו בשכר, שכל זה שמחה הוא לו ואין האיסור אלא ביומו כלומר לבני עיירות בי"ד, וכרכים בט"ו אבל אין איסור כלל לבני עיירות ביום ט"ו ולבני כרכים המוקפים ביום י"ד<sup>60</sup>

ויש להסתפק כשחל ט"ו בשבת פורים המשולש וקורין בי"ד, אם מותר במקום שנהגו איסור מלאכה. ויראה דשרי<sup>61</sup>. אולם כתבו גאוני ירושלים<sup>62</sup> מקדמת דנא שיש להחמיר לא לעשות מלאכה בערש"ק שאז הוא זמן קריאת המגילה, ועוד, כדי שלא לטעות לעשות מלאכה גם בט"ו שיחול בער"ש, ואין להסתפר כי אם ע"י נכרי, ויש שכתבו שהעיקר להלכה להתיר עשית מלאכה וכ"ש תספורת לכבוד שבת<sup>63</sup>.

## ז. איזהו בנין של שמחה זה הבונה בית חתנות לבנו

מותר לישא אשה בפורים<sup>64</sup>. בין בי"ד בין בט"ו, וכ"ש שמותר לעשות פדיון הבן וברית מילה. ועל אף שיש חולקים, כך הוא המנהג במדינות אלו<sup>65</sup>. ובחמד משה כתב שנכון יותר לעשות החופה בסוף יום י"ד וסעודת פורים יעשה מקודם.

<sup>57</sup> בכה"ח סק"א מביא בשם בית דוד סי' תצ"ז ויפה ללב ח"ה סק"א וערך השלחן (הספרדי) סק"ג להתיר, ובשם דבר משה סי' מ"ד ומ"ה לאסור ולא התיר אלא ע"י עכו"ם, וכן פוסקים בבן איש חי תצוה סעי' כ"א ופרי האדמה ח"א דמ"ד. ובילקוט יוסף מועדים עמ' שמ"ב מתיר להסתפר כשהוא לצורך היום.

<sup>58</sup> בן איש חי פ' תצוה שנה א' סעי' כ"ב

<sup>59</sup> פסקי תשובה סי' ק"ג בשם שו"ת דברי מלכ"אל ח"ה סי' רל"ז וכ"ש דאשה לצורך מצוה מותרת גם בתספורת.

<sup>60</sup> שו"ע ונו"כ שם ב, ויש מחמירין בזה ונראה דתלוי במנהג אותו המקום. מ"ב שם ז

<sup>61</sup> דבכפרים נמי ביום קריאה שרי.

<sup>62</sup> קונטרס חוג הארץ למהר"י אלגזי וצ"ל סק"ט הו"ד להלכה בכה"ח סי' תרפ"ח סקמ"ט, ובס' שם חדש שכן נהגו, ושבשנת תקפ"ה צוה המהרמ"ש סו"זין לסגור חנויות הספרים בירושל"ו בערש"ש, שו"ת מהרש"א אלפנדרי בסוה"ס בדיני פורים המשולש, פורים המשולש להגר"ש דבליצקי פ"ב סעי' כ"ה

<sup>63</sup> שו"ת יבי"א ח"ו סי' מ"ז דכן הוא בר"ן ובריטב"א הו"ד בפמ"ג מ"ז סק"א,

<sup>64</sup> שו"ע ונו"כ תרצו ח

<sup>65</sup> מ"ב שם כה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>



# הלכות הדף היומי

## מסכת מגילה

### ח. חזקיה קרי בטבריא בארביסר ובחמיסר מספקא ליה אי מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא אי לא

כרך<sup>66</sup> שהוא ספק אם הוקף בימי יהושע אם לאו, קורין בי"ד ובט"ו, ביום ובלילה<sup>67</sup>, ולא יברך כי אם<sup>68</sup> בארבעה עשר שהוא זמן קריאה לרוב העולם<sup>69</sup>. ונהגין שמחה ומשלוח מנות ומתנות לאביונים בשניהם<sup>70</sup>. אך לא יאמרו בליל ט"ו "ואתה קדוש"<sup>71</sup>, וכן לא יוציאו ספר תורה ביום ט"ו.

ולפיכך טבריא<sup>72</sup> ועכו צריך לקרות בה, ולשלוח מנות, ולתת מתנות לאביונים ולערוך סעודת פורים ולומר על הניסים בתפילה וברכת המזון<sup>73</sup>, בארבעה עשר ובחמישה עשר, שספק אם נחשבות מוקפת חומה, כיון

<sup>66</sup> שו"ע ונו"כ תרפח ד

<sup>67</sup> ואף על גב כל ספק ותיקו בדרבנן לקולא, מכל מקום אי אמרת שלא לקרות כלל עוקר בוודאי מצות עשה מדברי סופרים, וכל שכן למה שכתבתי בסימן תרפ"ו [משבצות זהב אות א] בשם הר"ז [המאור שם ד, א] דברי קבלה אין אומרים בו ספק לקולא. ועיין ר"ן [שם ב, א ד"ה ולענין] כתב דמדת חסידות הוא לקרות בטבריא בב' הימים, כי ראוי לקרות בי"ד, ושוב בט"ו הוה ספק דרבנן ולקולא. פמ"ג א"א שם ס"ק ד.

<sup>68</sup> שהברכה אפילו במצוה של תורה הוא מדרבנן וא"כ בדבר שהוא ספק לענין הברכה הוא ספיקא דרבנן וכ"ש בזה שהוא מצוה של דבריהם לכו"ע א"צ ברכה ומה שמברך בי"ד משום דביום י"ד הוא זמן קריאה לרוב העולם ור"ל דע"כ אפילו הוא מוקף חומה שדינו בט"ו אם קרא ביום י"ד יצא בדיעבד ולא הוי ברכה לבטלה. מ"ב יא

<sup>69</sup> ועיין בט"ו ס"ק ד' כ' רש"ל ותימה ולמה אין מברכין עלי' בב' ימים כשאר ספיקא דיומא לענין ברכה ונלע"ד לתרין קושייתו דשאני גבי י"ט דיש צד א' לו' שלא יקיים מצות י"ט כלל דאם היום השני קודש לא יועיל מה שנהגו אתמול קודש כי חול היה ע"כ מן הספק צריך לנהוג גם ביום השני קודש וכן להיפך. אבל במגילה מצינו בלא"ה הרבה זמנים דיש למגילה דהיינו י"א י"ב י"ג וילפ"י לה מדכת' בזמניהם הרבה זמנים יש וגם במקום שעושין בט"ו מקדימין כגון אם חל בשבת. ועיין ובמג"א ס"ק ו תי' "ול"ד דלק"מ דדוק' על מצוה שתקנו חכמים לעשות מספק מברכי' אבל מצות שאנו עושים מספק אין מברכין אפי' על ספק דאוריית' כמ"ש בי"ד סי' כ"ח ע"ש"

<sup>70</sup> מ"ב שם י אולם בביאור הלכה סי' תרצ"ה ד"ה או של בשם הפר"ח שישלחו המנות בי"ד שהוא פורים לרוב העולם, והפמ"ג (שם מ"ז סק"ה) חולק עליו דלמה יגרע מקריאת המגילה שצריך בב' הימים, וכן המנהג כמש"כ בן איש חי פ' תצוה הו"ד ככה"ח סי' תרצ"ה סקנ"ד, ובכה"ח סי' זה סקנ"ג בשם שער הכוונות שכן נהג האר"י ז"ל, לקיים בערי הספיקות גם ביום ט"ו סעודה ומשלוח מנות ומתנות לאביונים אחד אנשים ואחד נשים, רק אין מרבים בהם כמו בי"ד.

<sup>71</sup> פאת השלחן סי' ג' סעי' ט"ו, כה"ח סקכ"ח בשם ס' כתונת יוסף.

<sup>72</sup> מ"ב שם ט

<sup>73</sup> מ"ב תרצ"ו אולם עיין כה"ח סקכ"ג בשם ס' שער הכוונות, בשם האר"י ז"ל ותלמידו הר"ח ויטאל ז"ל שלא היו אומרים "על הניסים" בצפת ביום ט"ו וכ"ה להלכה בבן איש חי שם ובס' ארץ ישראל להגר"מ מיקוצינסקי זצ"ל, וע"ע שו"ת מנח"י ח"י סי' נ"ד, אמנם בנימוקי או"ח להרה"ק ממונקאטש זצ"ל כותב שמנהג האר"י ז"ל היה דווקא בחזרת הש"ץ כשהתפלל לפני התיבה דלא רצה לעשות נגד המנהג, אבל בתפלת לחש היה אומר על הניסים בתפלתו (וכן בשו"ת הר צבי ח"ב סי' קכ"ח בסופו פסק שיש לומר על הניסים בתפלה בב' הימים בערי הספיקות).

# הלכות הדרף היומי

## מסכת מגילה

שאינם מוקפים אלא משלוש צדדים, והצד הרביעי הוא הים, וספק אם הים חשוב כחומה.

לוד ויפו דינם ככרכים המסופקים ונוהגים בשניהם<sup>74</sup> וערי ישראל העתיקות כמו חיפה, עכו, באר שבע וכו' ראוי לחוש לקרוא בשניהם, אבל היום רק יחידים ממש מחמירים לעצמם שם כן<sup>75</sup>. ובבר"י בשם תשו' הרדב"ז כ' שחברון עה"ק פשיטא שאינה מוקפת מימות יהושע וקורין בי"ד ע"ש, אבל מנהג קדום לקרות כל הימים מספק.

ובזמננו נוהגים לקרות<sup>76</sup> בב' הימים בערים דלהלן: טבריה, חברון, צפת, שכס, חיפה, עכו, גוש חלב, יפו, לוד, רמלה, עזה, וכן ביריחו ובבית שאן<sup>77</sup>.

י"א שיש לקרות בי"ד וט"ו גם בכל הישובים שסביבות הערים הנ"ל הסמוכים או נראים<sup>78</sup>, וי"א<sup>79</sup> שרק בגבולות הערים, במקומות שמוחזק שהיה מוקף חומה מימות יהושע בן נון אך הסמוכים ונראים נוהגים רק י"ד.

במדינות בחו"ל אין להסתפק לפי שהם בצפון ורחוקים מא"י וידוע שלא היו מיושבים בזמן יהושע.

<sup>74</sup> מנחת יצחק חלק ח סימן סא

<sup>75</sup> ותמהני על מה סומכין לקרוא רק בי"ד. ובאמת שהמנהג בא"י היה שבכל א"י קראו יומיים, וכמ"ש בדברי יוסף, הובא בכה"ח סי' תרפ"ח אות י"ז. דינם ככרך שהוא ספק, תשובות והנהגות כרך ג סימן רלה

<sup>76</sup> בפאת השלחן שם ובס' ארץ ישראל להגר"מ"ט, ועיין שו"ת משנת יוסף ח"א סי' נ"ג ומאריך במיקומה המדויק של יריחו דימות יב"נ שהיא מה שידוע כיום "תל סולמן", וע"ע שו"ת להורות נתן ח"ב סי' נ"ה

<sup>77</sup> סי' כפתור ופרח סי' ז' שהיה מתושבי בית שאן כותב "וקרוב אני לומר שהוא מוקף חומה מימות יב"נ שהרי חכמים קראוהו כרך" וכו', ובמקראי קודש להגר"צ פראנק זצ"ל פורים סי' כ"ב מוכיח מכמה ראיות ונימוקים דמסתבר מאוד שאין לה דין מוקף חומה

<sup>78</sup> החזו"א בס' קנ"ג סק"ג הנ"ל אות ה' ובדינים והנהגות לחזו"א שכן נהג החזו"א זצ"ל ותלמידיו אחריו לקרוא המגילה בבני ברק בט"ו בלי ברכה, כי חשש שבני ברק ניראית ליפו (ובימינו בני ברק סמוכה ברצף של בתים ליפו) שהיא בין ערי הספיקות, ולשיטתו יש לנהוג כן גם בכל העיר חיפה הסמוכה לחיפה העתיקה שהיא מערי הספיקות כדלהלן אות ז

<sup>79</sup> בה"ל שם ד"ה או שסמוכים

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>